

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата юридичних наук,
доцента Бідняк Ганни Сергіївни
на дисертацію Ящука Володимира Олеговича
«ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАХОВИХ СЛІДІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Розслідування кримінальних правопорушень у сучасних умовах вимагає використання широкого кола джерел слідової інформації, залучення результатів їх дослідження до доказування у кримінальному провадженні. Мова йде про нові джерела слідової інформації: сліди звуку, електронні сліди, молекулярно-генетичні сліди та ін. Вказані та інші обставини обумовлюють нові завдання криміналістики, яка використовуючи останні досягнення природничих і технічних наук, пристосовує їх до розв'язання окремих завдань розслідування кримінальних правопорушень, трансформує їх у криміналістичну практику.

Проблематика має комплексний характер, адже із запаховими слідами під час розслідування кримінальних правопорушень за допомогою залучення комплексу методів, засобів, прийомів, працює досить широке коло суб'єктів: слідчі, які здійснюють кримінальне провадження; спеціалісти, які залучаються до вирішення окремих завдань: працівники кінологічної служби та інспектори-криміналісти Національної поліції України, які виявляють, фіксують, вилучають запахів сліди; експерти Експертної служби МВС України, які проводять судово-одорологічну експертизу, висновок якої є важливим джерелом доказів у кримінальному провадженні. Окрім того, запахів сліди є предметом лабораторного (інструментального) дослідження, одорологічна вибірка здійснюється із залученням собак-детекторів.

Вивчення окресленої проблематики обумовлює широкий підхід до методології дослідження використання запахових слідов під час розслідування кримінальних правопорушень

Актуальність роботи підкреслюється й тим, що обрана тема дослідження відповідає як *загальнодержавним, так і відомчим пріоритетам* стосовно забезпечення національної безпеки та протидії злочинності. Дисертацію виконано відповідно до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015; Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р, і Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 693-р; Стратегії розвитку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 року та Плану заходів щодо її реалізації, затверджених наказом МВС України від 15 березня 2017 року № 229; п. 12, 14, 27 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454; Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 роки (рішення Вченої ради від 26 грудня 2017 року, протокол № 28).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 12 листопада 2020 року, протокол № 22 та зареєстровано Координаційним бюро Національної академії правових наук України (№ 712, 2021 рік). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 12 листопада 2020 року, протокол № 22 та зареєстровано Координаційним бюро Національної академії правових наук України (№ 708, 2021 рік).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачем, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Для досягнення поставленої мети в роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, які дали змогу оптимально врахувати специфіку об'єкта, предмета, мети й завдань дослідження. Зокрема: методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування) – для детального з'ясування змісту досліджуваних питань (у всіх розділах дисертації); спеціально-правові методи, передусім порівняльно-правовий – під час аналізу норм матеріального та процесуального права, наукових категорій, визначень і підходів (у всіх розділах дисертації); історико-правовий – у межах тлумачення крізь призму наукових поглядів і положень законодавства основних термінів, що використані в дисертації, серед яких «запаховий слід», «одорологічна експертиза», (підрозділи 1.2, 1.3) системно-структурний – для формування пропозицій щодо вдосконалення використання запахових слідів під час вирішення організаційно-тактичних завдань розслідування кримінальних правопорушень (розділ 2); побудови алгоритму дій слідчого, експерта під час виявлення, фіксації, дослідження, використання запахових слідів у розслідуванні кримінальних правопорушень (підрозділ 2.2); метод системного аналізу – під час визначення напрямів удосконалення використання запахових слідів під час вирішення розслідування кримінальних правопорушень, які стосуються їх техніко-криміналістичного забезпечення (підрозділ 3.1.), методики судово-одорологічної експертизи (підрозділ 3.2); статистичний – задля підтвердження теоретичних висновків даними державної та відомчої статистики, узагальнення результатів вивчення емпіричних джерел (у всіх розділах дисертації); соціологічний – з метою підтвердження наукових висновків даними анкетування слідчих, інспекторів-криміналістів та експертів (у всіх розділах дисертації). Зазначені вище методи використано у дисертації в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило переконливість, всебічність, повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів.

Дисертант у роботі спирається на доволі значну за обсягом емпіричну базу, яка включає в себе: статистичні й аналітичні матеріали МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України за 2017–2022 роки; дані, отримані внаслідок вивчення 66 кримінальних проваджень, під час досудового розслідування котрих (2016-2022 роки) досліджувалися запахові сліди (Волинська, Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Одеська області, м. Київ); результати анкетувань 120 слідчих та 70 інспекторів-криміналістів Національної поліції України й 105 експертів Експертної служби МВС України (Вінницька, Житомирська, Київська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Чернігівська області та м. Київ). Також використано власний досвід автора, набутий під час роботи в органах досудового розслідування Національної поліції України

Уміле використання широкого спектру сучасних методів наукового пошуку також позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях визначається тим, що з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики, кримінального процесу й узагальнення експертної, слідчої, судової практики, на монографічному рівні комплексно висвітлено теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень, сформульовано низку положень, висновків і рекомендацій, що мають наукову новизну, зокрема:

вперше:

– запропоновані пропозиції щодо актуальних напрямів удосконалення використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень: формування наукових засад використання запахових слідів

під час розслідування кримінальних правопорушень; розробка стандартизованих правил виявлення, вилучення, дослідження та використання запахових слідів; формування методики судово-одорологічного дослідження у системі методик судово-експертних досліджень; створення системи одорологічних лабораторій, які повинні відповідати кращому досвіду іноземних держав; використання висновків судово-одорологічних експертиз як джерела доказів у кримінальному провадженні;

– надано пропозиції щодо доповнення п. 9 Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України № 1145, розширивши нормативно-правове регулювання функціональних обов'язків кінологів з використання службових собак, додавши підпункт: «для пошуку речових доказів за фактами вчинення кримінальних правопорушень»; надано пропозиції щодо доповнення п. 1.5 Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків Експертної служби МВС України, затвердженої наказом МВС України від 10 вересня 2009 р. № 390, додавши до видів криміналістичних обліків такий вид як «облік запахових слідів»; пропозиції до п. 7 Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «СЛІД» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», затвердженої наказом МВС України від 16 березня 2020 р. № 257, щодо нормативно-правового регулювання обліку запахових слідів;

– надано пропозиції щодо формування наукових засад судово-одорологічної експертизи, з метою підвищення рівня її науково-практичного обґрунтування і визнання результатів її проведення як джерела доказів у кримінальному провадженні, із підкресленням необхідності атестації та державної реєстрації експертної методики судово-одорологічної експертизи, у визначеному Законом України «Про судову експертизу» порядку та унормування її засад у відомчих нормативно-правових актах (зокрема,

Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5, удосконалення правової регламентації у нормативно-правових актах Експертної служби МВС України).

удосконалено:

– наукові погляди щодо історичної генези використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень із виокремленням етапів історичного розвитку, формування та накопичення наукових знань;

– наукові уявлення про предмет вивчення криміналістичної одорології, із обґрунтуванням, що предметом вивчення криміналістичної одорології є закономірності виявлення, фіксації, вилучення, дослідження, оцінки та використання запахових слідів, а також закономірності розробки на основі пізнаних закономірностей прийомів, способів, методів, методик, технологій, інструментів, матеріалів, приладів та їх комплексів та інших засобів для роботи із запаховою інформацією;

– криміналістичні рекомендації щодо роботи із запаховими слідами, що охоплює дії з їх виявлення, фіксації, вилучення та дослідження під час проведення слідчих (розшукових) дій, і передусім – під час огляду місця події, з метою досягнення завдань кримінального провадження;

– пропозиції щодо тлумачення методики судово-odoroгічної експертизи як комісійної та комплексної, із розглядом ситуації щодо залучення до її проведення кількох експертів із однієї спеціальності, а також експертів за різними галузями знань (кінолог, одоролог, хімік, криміналіст).

дістало подальший розвиток:

– наукові погляди щодо поняття, видів, характеристики запахових слідів, які використовуються під час розслідування кримінальних правопорушень, відповідно до класифікації запахових слідів згідно таких критеріїв: джерело походження; час утворення та виявлення; механізм утворення та ін.;

– криміналістичні рекомендації щодо залучення і роботи із запаховими слідами компетентних суб'єктів: слідчого, кінолога із службовим собакою, інспектора-криміналіста, експерта, із визначенням вирішуваних завдань та особливостей роботи кожного із них;

– наукові погляди та практичні рекомендації щодо використання запахових слідів у вирішенні завдань криміналістичної вибухотехніки, щодо роботи запаховими слідами під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із застосуванням вибухонебезпечних речовин;

– пропозиції щодо удосконалення техніко-криміналістичного забезпечення використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень, а саме: техніко-криміналістичних засобів, методів, прийомів роботи з запаховими слідами для їх виявлення, фіксації, вилучення, дослідження («польової» криміналістики); техніко-криміналістичних засобів, методів, прийомів для роботи із запаховими слідами у лабораторних умовах, під час проведення судово-одорологічної експертизи.

Заслуговує на увагу проведений автором ґрунтовний аналіз наукових розробок та дисертаційних праць, що виконувалися в даному напрямі дослідження в Україні та за рубежом. Це свідчить про якісне висвітлення здобувачем наявного стану наукового опрацювання досліджуваних питань.

Основні результати дослідження викладено в 10 наукових публікаціях, а саме: чотири статті – у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, одна стаття – у науковому періодичному виданні іноземної держави, 5 публікацій – у збірниках матеріалів міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій тощо.

Проаналізувавши наукову дисертацію та фахові публікації Ящука В.О. з теми дослідження офіційний опонент підтверджує, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є обґрунтованими, переконливими, об'єктивними, достовірними та новими.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації впроваджено та використовуються у: – *правозастосовній діяльності* органів досудового розслідування, Експертної служби МВС України – для удосконалення використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 10 травня 2022 року, акт впровадження Експертної служби МВС України від 19 травня 2022 року); – *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», підвищення кваліфікації слідчих, дізнавачів, інспекторів-криміналістів Національної поліції, експертів Експертної служби МВС України та інших категорій практичних працівників, підготовки навчально-методичних праць (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 17 січня 2022 року).

Оцінка змісту дисертації. Дисертаційна робота Ящука Володимира Олеговича викладена українською мовою на 256 сторінках. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та положенню про присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Результати дослідження представлені у п'яти додатках на 47 сторінках.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження достатньо обґрунтовані здобувачем в тексті представленої праці. Автор системно і логічно вибудував зміст наукового дослідження, який включає в себе послідовне вирішення ключових проблем дисертації. Цілісно і змістовно розкрив питання мети і завдання дослідження з відображенням їх у висновках між розділами і загальних висновках, що уособлює собою завершене і цілісне сприйняття виконаної наукової праці.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленої дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами.

У *вступі* визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено актуальність вибраної теми та інформацію про апробацію дисертації на профільних заходах.

Перший розділ «*Теоретичні засади використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень*» присвячений аналізу теоретичних засад дослідження. В результаті дослідження було встановлено, що правові засади виступають як вихідні, фундаментальні положення діяльності у сфері застосування науково-технічних засобів, методів, прийомів у роботі слідчого, інших компетентних суб'єктів, залучених до кримінального провадження. Правомірне, технічно та тактично правильне, організаційно і кадрового забезпечене застосування науково-технічних засобів, методів, прийомів під час проведення слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів для отримання криміналістично значимої інформації дозволяє результативно реалізувати завдання кримінального провадження, забезпечити швидке, повне та неупереджене розслідування кримінального правопорушення.

Окремо звернута увага на те, що у кримінальному процесуальному законодавстві України відсутні окремі норми, які б окреслювали межі застосування криміналістичних засобів, методів та прийомів. Однак, виявлення, дослідження, використання запахових слідів повинно відповідати загальним правилам поведіння із речовими доказами та криміналістичним рекомендаціям щодо роботи із такими об'єктами.

Автор зазначає, що джерелами утворення слідів-запахів є люди, тварини, летючі рідини і пахучі тверді тіла. Запахові сліди дуже нестійкі, вони безупинно розсіюються у просторі і практично зникають. Тому, для їх

збереження необхідно створити умови, що виключають або уповільнюють розсіювання молекул летючих речовин.

У Другому розділі *«Напрями використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень»* детально розкриваються основні напрями використання запахових слідів при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій.

Встановлено, що у переважній більшості випадків саме шляхом проведення огляду місця події виявляються запахові сліди (90,9% вивчених кримінальних проваджень). На прикладі огляду місця події розглянуто правила виявлення, фіксації, вилучення запахових слідів з метою їх наступного дослідження.

Автором розкрита організація й тактика проведення слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів, у процесі яких відбувається виявлення, фіксація, вилучення запахових слідів. Зокрема, за умови виїзду на місце події слідчо-оперативної групи «за гарячими слідами», застосовуються заходи до застосування службового собаки для позалабораторного дослідження слідів запаху людини шляхом переслідування правопорушника за слідами його запаху на місцевості або пошуку за слідами запаху речей та предметів, що йому належать.

Звернута увага на те, що розслідування кримінальних правопорушень у сучасних умовах вимагає використання нових підходів до дослідження різноманітних джерел слідової інформації. Особливу небезпеку складають кримінальні правопорушення, пов'язані із використанням вибухонебезпечних пристроїв, предметів, речовин. Сьогодні сліди запаху використовуються для розкриття, розслідування та попередження таких кримінальних правопорушень. Вирішенню вказаних завдань сприяє використання знань та практичних навичок такої галузі криміналістичної техніки як вибухотехніка. Використовуючи можливості техніко-криміналістичного забезпечення дослідження запахових слідів, дотримуючись правил роботи із вибухонебезпечними предметами і

речовинами, слідовою інформацією, використовуючи допомогу кінологів та службових собак, можна досягти поставлених завдань під час проведення огляду місця події, інших процесуальних дій, оперативно-розшукових заходів.

У розділі 3 «Удосконалення використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень» детально розкриваються значення та можливості удосконалення теніко-криміналістичного забезпечення використання запахових слідів у розслідуванні та удосконалення методики проведення одорологічного дослідження.

Автор зазначає, що під час роботи із запаховими слідами використовуються найрізноманітніші технічні засоби. Однак, дослідниками з метою підвищення ефективності окресленої діяльності, розроблені уніфіковані комплекти технічних засобів, зокрема, одорологічні валізи різної модифікації.

Проаналізувавши значну кількість джерел, автор підсумовує, що попри всю різноманітність технічних засобів, які використовуються для роботи із запаховими слідами, їх можна умовно об'єднати у кілька груп:

1) технічні засоби для роботи з запаховими слідами для їх виявлення, фіксації, вилучення, дослідження (засоби «польової» криміналістики, тобто це сукупність груп методів, які застосовує слідчий, спеціаліст для виявлення, вилучення, фіксації та попереднього дослідження джерел криміналістично значущої інформації).

2) технічні засоби для роботи з запаховими слідами для роботи у лабораторних умовах, тобто під час проведення судово-odoroлогічної експертизи.

Проаналізований досвід іноземних держав, і зокрема – правоохоронних органів Чеської Республіки. Загальні засади поводження правоохоронних органів із запаховими слідами в Україні та Чехії є подібними. Однак, в іноземних колег позитивним є саме систематичний характер практичної діяльності щодо виявлення, дослідження і використання запахових слідів. У

нашій державі, при вирішенні завдань боротьби зі злочинністю, запаховим слідам уваги приділяють недостатньо.

На завершення, автор вказує, що за результатами вивчення законодавчих та наукових джерел, виділено такі загальні ознаки судово-одорологічної експертизи, які свідчать про її належність до системи судових експертиз та важливе значення висновку експерта у системі джерел доказів у кримінальному провадженні: форма застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні; процесуальна форма призначення та проведення судової експертизи; процесуальна самостійність і індивідуальна відповідальність судового експерта; безпосереднє дослідження об'єктів експертизи, об'єктивне і всебічне проведення судової експертизи; процесуальне оформлення результатів судової експертизи; проведення дослідження з метою встановлення обставин кримінального провадження.

Висновки повністю відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження. Автором використано значну кількість вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, законодавчі та підзаконні нормативні акти України. Список використаних джерел складає 148 найменувань.

Таким чином, дисертація Ящука Володимира Олеговича відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне наукове завдання використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Ящука Володимира Олеговича щодо використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень рекомендується для використання у діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень по даному напрямку.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію В.О. Ящука, водночас необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. За змістом наукової новизни, рубрика «вперше», здобувач надає пропозиції щодо доповнення ряду нормативно-правових актів, зокрема: п. 9 Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України № 1145, розширивши нормативно-правове регулювання функціональних обов'язків кінологів з використання службових собак; Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків Експертної служби МВС України, затвердженої наказом МВС України від 10 вересня 2009 р. № 390, додавши до видів криміналістичних обліків такий вид як «облік запахових слідів»; Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «СЛІД» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», затвердженої наказом МВС України від 16 березня 2020 р. № 257, щодо нормативно-правового регулювання обліку запахових слідів (с. 22-23 дисертації). У цілому погоджуючись із здобувачем, адже вказані пропозиції є достатньо аргументовані за змістом дисертації, вважаємо доцільним впровадити отримані результати до відомчої правотворчої діяльності, зокрема на рівні МВС України.

2. За змістом підрозділу 1.2. «Правові засади використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень» автор стверджує, що «розслідування кримінальних правопорушень є специфічною пізнавальною діяльністю уповноважених осіб – дізнавача, слідчого, прокурора, судді та реалізується шляхом збирання, дослідження та використання криміналістично значущої інформації, яка збереглася в ідеальних, матеріальних та електронних відображеннях вчиненого кримінального правопорушення» (с. 45 дисертації). Не можна погодитися із

даним твердженням, адже воно не відповідає положенням діючого кримінального процесуального законодавства України у зв'язку з тим, що такий суб'єкт як суд не здійснює розслідування кримінального правопорушення, а виконує функцію відправлення правосуддя.

3. За змістом підрозділу 3.2. «Удосконалення методики судово-одорологічної експертизи запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень» за результатами проведених теоретичних та практичних досліджень, автор підсумовує, що «нині серед сотень зареєстрованих методик експертних досліджень, немає сформованої і виокремленої серед комплексних судових експертиз, методики проведення судово-одорологічної експертизи. Ця ситуація вимагає невідкладного доопрацювання, адже проведення судово-одорологічної експертизи у відповідність із зареєстрованою методикою, є запорукою дотримання принципу законності, забезпечення прав та свобод людини» (с. 171 дисертації). Погоджуючись із здобувачем, що така ситуація потребує негайного вирішення, хотілося б почути відповідь на питання: як здобувач, за результатами зробленої роботи, сприяв вирішенню даного проблемного питання?

Однак, підсумовуючи викладене вище, слід зауважити, що вказані дискусійні положення водночас підкреслюють актуальність досліджуваної проблематики та не впливають на позитивне враження від рецензованої наукової праці.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація *Ящука Володимира Олеговича* на тему: «*Використання запахових слідів під час розслідування кримінальних правопорушень*» за актуальністю, ступенем новизни представлених результатів, їх наукової обґрунтованості, повноти викладення в опублікованих наукових працях, рівнем виконання поставленого наукового завдання та володіння методологією наукової діяльності відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Рецензована робота відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – *Ящук Володимир Олегович* заслуговує на присудження *ступеня доктора філософії* з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

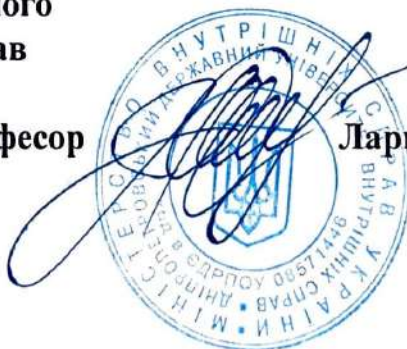
Офіційний опонент:

доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент
«*08*» *08* 2023р.

Ганна БІДНЯК

Засвідчую підпис Ганни БІДНЯК
Проректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Заслужений юрист України,
доктор юридичних наук, професор
«*08*» *08* 2023р.

Лариса НАЛИВАЙКО